Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Ilkka Mäkelä

29.5.2017

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kokous 31.5.2017

Viite kutsu asiantuntijakuulemiseen, E 36/2017 vp

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELVITYKSESTÄ: KOMISSION EHDOTUS ASETUKSEKSI ITÄMEREN LOHIKANNAN MONIVUOTISEKSI HOITOSUUNNITELMAKSI

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut asiaa koskevaan maa- ja metsätalousministeriön perusmuistioon (9.5.2017, MMM2017-00289) ja lohikantojen hoitosuunnitelman alustavaan luonnokseen (9.5.2017, Multiannual plan for the Baltic Salmon stock and the fisheries exploiting that stock).

SVK esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö on iloinen siitä, että pitkään levännyt hoitosuunnitelman laatiminen ja toimeenpano ovat vihdoin käynnistymässä uudelleen. Järjestö on pääosin tyytyväinen hoitosuunnitelman tavoitteisiin ja lohikannoille asetettuun vaelluspoikasten tuotantotavoitetasoon (80 % potentiaalisesta enimmäistuotantotasosta), mikä on yhtenevä Suomen kansallisen lohi- ja mertaimenstrategian tavoitteen kanssa.
Hoitosuunnitelmaluonnoksen suurimpana puutteena vapaa-ajankalastajat pitävät sitä, että se ei suoraan puutu Itämeren lohenkalastuksen keskeiseen ongelmaan, joka on heikkojen lohikantojen elpymistä estävä sekakantakalastus Itämeren pääaltaalla ja Suomen rannikolla Pohjanlahdella.

SVK toivoo eduskunnan erityisesti kiinnittävän huomiota seuraaviin hoitosuunnitelmaluonnoksen puutteisiin:
1. Esitys ei puutu suoraan lohen sekakantakalastuksen vahingollisiin vaikutuksiin, vaikka EU:n yhteisessä kalastuspolitiikassa ennalta varautumisen periaate sitä edellyttäisi. Suurin sekakantakalastusta ylläpitävä kalastusmuoto on pääaltaan ajosiimapyynti.
2. Lohen enimmäispyyntikiintöiden määrittämisen tulee perustua tieteelliseen neuvonantoon. Esitetty mekanismi kalastuskuolevuusarvon käytöstä pyyntikiintiöiden mitoittamisessa ja erityisesti mahdollisessa kasvattamisessa on arveluttava, koska kalastuskuolevuusarvon soveltuvuutta ei ole tieteellisesti arvioitu eikä kalastuskuolevuuden laskemisessa huomioon otettavia tekijöitä ole tarkasti määritelty.
3. Esitys kalastusmahdollisuuksien siirtämisestä pääaltaalta ja Pohjanlahdelta Suomenlahden säätelyalueelle uhkaa Suomenlahden pieniä elpymisvaiheessa olevia lohikantoja
4. Hoitosuunnitelman tulee sisältää toimia, jotka ohjaavat siirtymistä lohen istutuksista luontaisen lisääntymisen edistämiseen.

SEKAKANTAKALASTUS JA PÄÄALTAAN SIIMAPYYNTI

Perusmuistion mukaan ei ole mahdollista tieteelliseen tietoon perustuen esittää tarkkoja rajoituksia lohen siimakalastukseen Itämeren pääaltaalla ja siksi siimakalastusrajoitusten esittäminen neuvottelujen tässä vaiheessa ei ole mahdollista.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Ilkka Mäkelä

29.5.2017

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES on toistuvasti vuosittaisen enimmäispyyntikiintiötä koskevan neuvonannon yhteydessä esittänyt, että ajosiimapyynti on sekakantakalastusta, joka uhkaa pääaltaalla syönnöstäviä heikkoja lohikantoja. Neuvonannon mukaan lohenkalastuksessa tulee pyrkiä sekakantakalastuksesta kohti kantakohtaista kalastusta, jossa pyynti voidaan mitoittaa kunkin lohikannan tilan mukaan. Käytännössä tämä edellyttää kalastuksen siirtämistä avomereltä ja rannikoilta jokiin ja jokien suualeille.
Eduskunta on myös toistuvasti nostanut esiin tarpeen vähentää sekakantakalastuksesta aiheutuvia ongelmia. Maa- ja metsätalousvaliokunta korosti asiasta antamassaan lausunnossa (MM VL 55/2014 vp) keväällä 2015 erityistä tarvetta tiukentaa ajosiimakalastuksen säätelyä ja pitemmän aikavälin tavoitetta lopettaa ajosiimakalastus, mikä valiokunnan käsityksen mukaan vastaa myös Suomen ammattimaisen lohenkalastuksen etua. Lausunnoissaan Itämeren vuosittaisista pyyntikiintiöistä maa- ja metsätalousvaliokunta on pitänyt myös välttämättömänä, että Suomi yhteistyössä Ruotsin kanssa tuo neuvotteluissa esiin tarpeen vähentää lohen sekakantakalastusta. Valiokunnan mukaan neuvotteluissa tulee pitkäjänteisesti ja aktiivisesti käydä neuvotteluja siitä, miten voidaan vähentää sekakantakalastuksen vahingollisia vaikutuksia heikkoihin kantoihin esimerkiksi lyhentämällä merkittävästi lohen ajosiimakalastuskautta eteläisellä Itämerellä (MM VL 11/2016 vp).
EU:n yhteisen kalastuspolitiikan toteuttamisessa sovelletaan ennalta varautumisen periaatetta, jonka mukaan ympäristöä suojeleviin toimenpiteisiin ryhtymistä ei saa estää täyden tieteellisen varmuuden puuttuminen toimenpiteen seurauksista. Tätä korostetaan suunnitelmaluonnoksen artiklassa 3. Ajosiimakalastus pääaltaalla on kiistatta heikkoja lohikantoja vaarantavaa sekakantakalastusta ja vaati sen mukaisia toimia sisällytettäväksi hoitosuunnitelmaan.
Lisäksi ajosiimakalastus on valikoimatonta pyyntiä, joka kohdistuu myös alamittaisiin lohiin ja meritaimeniin. EU:n yhteisen kalastuspolitiikan yhtenä keskeisenä tavoitteena on vähentää valikoimattomia pyyntimenetelmiä, jotka tuottavat ei-toivottua saalista.
Ajosiimakalastukseen liittyy myös suurimittaista väärinraportointia, jossa saaliiksi saadut lohet ilmoitetaan meritaimeniksi. Väärinraportoidun saaliin määrä tiettävästi nousi yli kaksinkertaiseksi vuonna 2016 verrattuna kahteen edeltävään vuoteen.

SVK esittää, että Suomi neuvotteluissa nostaa esille tarpeen pääaltaan ajosiimakalastuksen rajoituksista heikkojen lohikantojen suojelemiseksi ja ei-toivotun saaliin vähentämiseksi lohenkalastuksessa. Tähän tavoitteeseen Suomen tulee pyrkiä yhteistyössä Ruotsin kanssa.

SVK:n mielestä artiklan 8 (Jäsenvaltioiden toimet heikkojen lohikantojen säilyttämiseksi) mukainen velvoite jäsenvaltiolle ryhtyä toimiin, mikäli sen kalastuksen kohteena oleva heikko lohikanta ei kahdessa vuodessa saavuta 50 %:n poikastuotantokapasiteetin tasoa, on hyvä, mutta säädöksen toimivuus perustelumuistiossakin mainituista syistä (riittävän kattavien tieteellisten tietojen puute) on kyseenalainen. Hoitosuunnitelma ei esitä sellaisia toimia, joiden perusteella heikkojen kantojen voisi odottaa elpyvän kahden vuoden kuluessa hoitosuunnitelman hyväksymisestä ja siksi artiklan tarkoittamat toimet siirtävät jo tunnistetun ongelman ratkaisua mahdolliseen myöhempään tulevaisuuteen.

PYYNTIKIINTIÖT JA KALASTUSKUOLEVUUS (Artikla 5)
Suunnitelmaluonnoksessa esitetään, että pyyntikiintiöt asetettaisiin tasolle, joka vastaa kalastuskuolevuuden arvoa 0,1. Kun 70 % muista kuin Suomenlahteen laskevista lohijoista saavuttaa 50 %:n vaelluspoikastuotantotavoitteen, kalastuskuolevuutta voitaisiin suunnitelman mukaan kasvattaa 10 %:lla.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Ilkka Mäkelä

29.5.2017

Edelleen kalastuskuolevuutta voitaisiin neuvoston päätöksellä kasvattaa, kun kaikki lohijoet Suomenlahteen laskevia lukuun ottamatta ovat saavuttaneet 80 prosentin poikastuotantotavoitteen mukaisen MSY -tason. Tässä vaiheessa kalastuskuolevuutta voitaisiin kasvattaa tasolle, joka takaisi 50-70 prosentin varmuudella lohijokien MSY -tason säilymisen.
Kalastuskuolevuuden arvo 0,1 vastannee jokseenkin lohen merikalastuksen nykytasoa kun siihen sisällytetään kaikki kaupallisesta kalastuksesta aiheutuva kuolleisuus sekä vapaa-ajankalastajien merisaalis.

SVK vastustaa tehtyä esitystä kalastuskuolevuuden kasvattamisesta kantojen vahvistumisen myötä koska
1. lohijokien saavuttaessa poikastuotantotavoitteensa kalastettavana olevan lohen määrä kasvaa ja kalastuskuolevuutta vastaava pyyntikiintiö kasvaa, mitä voi pitää riittävänä kannustimena kalastuksen säätelylle ja sen noudattamiselle ja
2. mikäli sekakantakalastusta ei saada eliminoitua, kalastuksen kohteena on edelleen heikkoja lohikantoja (70 % lohijoista saavuttanut 50 % poikastuotantotavoitteen >>> 10 % lisäys kalastuskuolevuuteen), joiden elpyminen vaarantuisi ja koska
3. kalastuskuolevuuden kasvattaminen niin, että saavutettu lohikantojen MSY -taso säilyisi 50-70 %:n varmuudella, vaarantaa tarpeettomasti lohikantojen hyvän tilan; kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian mukaan 80 %:n poikatuotantotavoite tulee saavuttaa 25 prosentin riskitasolla, eli 75 %:n varmuudella.

SVK esittää, että mahdolliset muutokset lohen enimmäispyyntikiintiöihin, jotka saattavat muuttaa kalastuskuolevuusarvoa 0,1, tehdään kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) tieteellistä neuvonantoa seuraten.
Tieteellisen neuvon mukainen enimmäispyyntikiintiöiden asettaminen takaa paremmin lohenkalastuksen säilymisen kestävällä tasolla. Esitetty mekanismi kalastuskuolevuusarvon käytöstä pyyntikiintiöiden mitoittamisessa ja mahdollisessa kasvattamisessa on arveluttava, koska kalastuskuolevuusarvon soveltuvuutta ei ole tieteellisesti arvioitu.
Kansainvälinen merentutkimusneuvosto on neuvonannossaan kiinnittänyt myös huomiota siihen, että kalastuskuolevuusarvon käyttö on ongelmallista, koska kalastuskuolevuuden laskemisessa huomioon otettavia tekijöitä ei toistaiseksi ole tarkasti määritelty.
Lisäksi SVK muistuttaa siitä, että luontaisten, kalastuksesta riippumattomien tekijöiden, kuten M74 -oireyhtymä ja emokalojen joukkokuolemat, vaikutus lohikantoihin on vahvistunut viime vuosina. Tästäkin syystä ja varovaisuusperiaatetta noudattaen enimmäispyyntikiintiöt tulee ensisijaisesti perustaa ICESin tieteelliseen neuvonantoon.

KALASTUSMAHDOLLISUUKSIEN SIIRTO, SUOMENLAHDEN SÄÄTELYALUE
Perusmuistion mukaan Viro on ilmaissut halunsa siirtää kalastusmahdollisuuksia säätelyalueiden välillä. Suunnitelmaluonnoksessa (Artikla 6) esitetään, että jäsenvaltio voisi siirtää enintään 15 % Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden säätelyalueen kalastuskiintiöstään Suomenlahden säätelyalueelle.
SVK ei kannata esitystä, sillä se lisäisi Suomenlahden pienten lohijokien kantoihin kohdistuvaa kalastusta ja estäisi niiden elpymisen lohenhoitosuunnitelmaluonnoksen artikla 4 tarkoittamalla tavalla.
SVK:n mielestä Suomenlahden elpyvien lohikantojen, mukaan lukien Kymijoen lohikannan palauttaminen, tulee suunnitelmassa varmistaa siten, että Suomenlahden säätelyalueella sallitaan ottaa saaliiksi vain istutettuja, rasvaeväleikattuja lohia.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Ilkka Mäkelä

29.5.2017

LOHI-ISTUTUKSET JA RASVAEVÄLEIKKAUS (Artikla 13)
SVK kannattaa suunnitelmaluonnoksen mukaista pakollista lohi-istukkaiden rasvaeväleikkausta. Suunnitelmaluonnos ei käsittele muilta osin lohi-istutuksia ja poikkeaa tässä suhteessa merkittävästi komission esittämästä suunnitelmasta, joka esittää lohi-istutusten sallimista vain luonnonlohijokiin ja potentiaalisiin lohijokiin. Muilta osin suoraan mereen ja huonokuntoisiin jokiin tehtävistä lohi-istutuksista luovuttaisiin siirtymäajan puitteissa.
SVK esittää, että kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian mukaisesti hoitosuunnitelmassa esitetään istutusten korvaamista lohikantojen luontaista lisääntymistä edistävillä toimilla, kuten lohen kalastuskuolevuuden vähentäminen merialueilla ja joissa, nousuesteiden poistaminen tai ohittaminen ja lisääntymisympäristöjen kunnostukset.
SVK ei kuitenkaan pidä perusteltuna sellaisten kompensaatioistutusten kieltämistä, jotka ovat korvausta kalastusmahdollisuuksien menettämisestä, ja joita ei voida korvata muulla tavoin. Mahdollisen istutuskiellon tulee perustua tieteelliseen näyttöön istutusten vahingollisista vaikutuksista alkuperäisiin lohikantoihin, ei hoitosuunnitelman mukaiseen yleiskieltoon.

VAPAA-AJANKALASTUS JA HOITOSUUNNITELMA
Perustelumuistion mukaan hoitosuunnitelma rajattaisiin koskemaan merellä tapahtuvaa kaupallista kalastusta eikä sen soveltaminen koskisi virkistyskalastusta tai kalastusoppaita.
Vaikka suunnitelmaa ei sovellettaisi vapaa-ajankalastukseen, voidaan esimerkiksi vapaa-ajankalastajien päiväsaaliita säädellä muilla EU -säädöksillä, kuten Itämerellä on tehty esimerkiksi turskan osalta. Suomessa lohen vapaa-ajankalastusta merellä ohjaa kahden lohen päiväkiintiö, Ruotsissa vapaa-ajankalastajat voivat ottaa saaliiksi vain istutettuja, rasvaeväleikattuja lohia ja Saksassa vapaa-ajankalastajilla on kolmen lohikalan (lohi ja meritaimen) päiväkiintiö. Tanskan vapaa-ajankalastusjärjestö suosittaa merikalastukseen kahden lohen päiväkiintiötä.
Lohen vapakalastuksesta Itämerellä on valmistumassa selvitys, joka julkaistaneen vuonna 2018.
SVK:n mielestä vapaa-ajankalastajien kalastuksen säätelyyn soveltuu hyvin Suomessa käytössä oleva kalastajakohtainen päiväkiintiö. Sitä voitaisiin soveltaa lohen vapaa-ajankalastukseen koko Itämeren alueella, mikäli vapaa-ajankalastajien lohisaaliista tehtävän selvityksen perusteella tällainen tarve todetaan.

MUITA HUOMIOITA
Heikkojen lohikantojen ongelmat johtuvat kalastuksen lisäksi myös lohijokien heikosta tilasta, nousuesteistä ja puuttuvista tai huonolaatuisista lisääntymisympäristöistä. Tässä mielessä vesipuitedirektiivin toimeenpano vaikuttaa merkittävästi lohikantojen tilaan.
SVK esittää että, hoitosuunnitelman tavoitteisiin (Artikla 3) ***lisätään maininta vesipuitedirektiivistä***.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön puolesta

Ilkka Mäkelä
SVK:n nimeämä asiantuntija